

Warszawa, 7 września 2018 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTERSTWO FINANSÓW
GENERALNY INSPEKTOR
INFORMACJI FINANSOWEJ
Marian Banaś

IF6.771.3.2018

Starostwa powiatowe wg rozdzielnika e-PUAP

Szanowni Państwo,

uprzejmie informuję, że w dniu **13 lipca 2018 r.** weszła w życie ustawa z dnia 1 marca 2018 r. *o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2018 r. poz. 723 z późn. zm.), zwana dalej *ustawą*.

Ustawa ma na celu dostosowanie polskich przepisów do przepisów dyrektywy 2015/849 oraz znowelizowanych zaleceń FATF (The Financial Action Task Force), a także zwiększenie efektywności krajowego systemu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. *Ustawa* uwzględnia również doświadczenia związane ze stosowaniem przepisów *ustawy* z dnia 16 listopada 2000 r. *o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2017 r. poz. 1049 z późn. zm.), zwana dalej: *uchyloną ustawą*.

Chciałem Państwa poinformować, iż przepis art. 130 ust. 2 *ustawy* stanowi, że kontrolę wykonywania przez instytucje obowiązane obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu w ramach sprawowanego nadzoru wykonują także Starostowie:

- 1) na zasadach określonych w *ustawie* - w odniesieniu do stowarzyszeń,
- 2) na zasadach określonych w *ustawie* - w odniesieniu do fundacji.

W związku z powyższym przedstawiam Państwu regulacje odnoszące się do obowiązków instytucji obowiązanych, które zawarte zostały w nowej *ustawie*.

Katalog instytucji obowiązanych (art. 2 *ustawy*)

Zmieniony został zakres podmiotowy instytucji obowiązanych objętych przepisami *ustawy*. Część instytucji została dopisana, część podmiotów straciło status instytucji obowiązanych. Niektóre z podmiotów stają się instytucją obowiązaną po spełnieniu warunku tj. po przyjęciu (dokonaniu płatności) w gotówce kwoty przekraczającej 10.000 euro dotyczy to między innymi: fundacji¹ i stowarzyszeń².

¹ Fundacje ustanowione na podstawie *ustawy* z dnia 6 kwietnia 1984 r. *o fundacjach* (Dz. U. z 2016 r. poz. 40, z 2017 r. poz. 1909 oraz z 2018 r. poz. 723) w zakresie, w jakim przyjmują lub dokonują płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10.000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane.

² Stowarzyszenia posiadające osobowość prawną, utworzone na podstawie *ustawy* z dnia 7 kwietnia 1989 r. - *Prawo o stowarzyszeniach* (Dz. U. z 2017 r. poz. 210 oraz z 2018 r. poz. 723), w zakresie, w jakim przyjmują

Oznacza to, że w chwili przyjęcia lub dokonania płatności w gotówce kwoty powyżej 10.000 euro, fundacja lub stowarzyszenie stają się automatycznie instytucją obowiązaną, ale tylko w stosunku do klienta, od którego przyjęła gotówkę lub dokonała płatności w gotówce zarówno w ramach nawiązanych relacji gospodarczych lub w ramach transakcji okazjonalnej. Nie należy tego obowiązku przenosić na relacje z innymi klientami lub na inne transakcje, które nie zostały przeprowadzone w formie gotówkowej. Tylko w tym zakresie tj. tylko w stosunku do klienta, z którym fundacja lub stowarzyszenie jest związane umową lub transakcją okazjonalną fundacja lub stowarzyszenie powinny rozpoznać ryzyko, zastosować środki bezpieczeństwa finansowego i jeśli transakcja przekracza kwotę 15.000 euro przesłać ją do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, zwanego dalej: *Generalny Inspektor*. Jeśli fundacja lub stowarzyszenie stały się instytucją obowiązaną powinny wyznaczyć osobę odpowiedzialną za przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, wprowadzić wewnętrzną procedurę i przeszkolić pracowników realizujących obowiązki wynikające z *ustawy*. Po zakończeniu okresu trwania relacji z klientem, od którego przyjęła gotówkę, fundacja lub stowarzyszenie przestaje być instytucją obowiązaną.

Obowiązki instytucji obowiązanych - fundacji i stowarzyszeń:

1. Osoby odpowiedzialne (art. 6, 7, 8 i 9 *ustawy*)

- a) wyznaczenie kadry kierowniczej wyższego szczebla odpowiedzialnej za wykonywanie obowiązków określonych w *ustawie* (art. 6 w zw. z art. 2 ust. 2 pkt 9),
- b) wyznaczenie spośród członków organu zarządzającego fundacji lub stowarzyszenia osoby odpowiedzialnej za wdrożenie obowiązków określonych w *ustawie* (art. 7),
- c) wyznaczenie pracownika zajmującego kierownicze stanowisko w fundacji lub stowarzyszeniu odpowiedzialnego za zapewnienie zgodności działalności fundacji lub stowarzyszenia oraz ich pracowników z przepisami *ustawy* (art. 8),
- d) w przypadku instytucji obowiązanych wykonujących działalność jednoosobowo, osobą odpowiedzialną zarówno za wykonywanie jak i wdrażanie obowiązków określonych w *ustawie* jest osoba wykonująca tę działalność (art. 9).

2. Ocena ryzyka instytucji obowiązanych (art. 27 *ustawy*)

Stosownie do art. 27 *ustawy* fundacje i stowarzyszenia zostały zobowiązane do identyfikowania i oceny ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu, odnoszące się do ich działalności. Powinny przy tym uwzględniać czynniki ryzyka dotyczące: klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw. Podejmowane przez nie działania powinny ponadto być proporcjonalne do charakteru i odnosić się do charakteru i wielkości danej fundacji bądź stowarzyszenia.

Przy ocenie ryzyka fundacje i stowarzyszenia mogą uwzględniać krajową ocenę ryzyka, jak również sprawozdania Komisji Europejskiej z ponadnarodowej oceny ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.³

lub dokonują płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10.000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane.

³ Stosownie do art. 193 *ustawy* pierwszą krajową ocenę ryzyka Generalny Inspektor Informacji Finansowej opracuje w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie *ustawy*.

Ocena ryzyka powinna być sporządzona w postaci papierowej lub elektronicznej i podlegać bieżącej aktualizacji w związku ze zmianami czynników ryzyka, nie rzadziej niż co dwa lata. W razie potrzeby, w szczególności w związku ze zmianami czynników ryzyka dotyczących klientów, państw lub obszarów geograficznych, produktów, usług, transakcji lub kanałów ich dostaw albo oceny ryzyka UE lub krajowej oceny ryzyka, aktualizacja powinna następować częściej.

Pierwszą ocenę ryzyka, o której mowa w art. 27 *ustawy* fundacje i stowarzyszenia sporządzają w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, tj. **do 13 stycznia 2019 r.**

Na żądanie *Generalnego Inspektora* przekazują przygotowane w zakresie swojej właściwości oceny ryzyka oraz inne informacje mogące mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka.

3. Rozpoznanie i ocena ryzyka klienta (art. 33 ustawy)

Fundacje i stowarzyszenia zostały zobowiązane do stosowania środków bezpieczeństwa finansowego wobec swoich klientów. W celu stosowania ww. środków zostały zobowiązane do rozpoznania ryzyka prania związanego ze stosunkami gospodarczymi lub z transakcją okazjonalną i oceny poziomu rozpoznanego ryzyka. Przedmiotowa ocena ma zasadniczy wpływ na intensywność stosowania środków bezpieczeństwa finansowego wobec klientów.

Fundacje i stowarzyszenia stosownie do art. 33 ust. 3 *ustawy* „dokumentują rozpoznane ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związane ze stosunkami gospodarczymi lub z transakcją okazjonalną oraz jego ocenę, uwzględniając w szczególności czynniki dotyczące:

- 1) rodzaju klienta;
- 2) obszaru geograficznego;
- 3) przeznaczenia rachunku;
- 4) rodzaju produktów, usług i sposobów ich dystrybucji;
- 5) poziomu wartości majątkowych deponowanych przez klienta lub wartości przeprowadzonych transakcji;
- 6) celu, regularności lub czasu trwania stosunków gospodarczych.

4. Stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego (art. 34 ustawy)

Środki bezpieczeństwa finansowego obejmują:

1. identyfikację klienta oraz weryfikację jego tożsamości;
2. identyfikację beneficjenta rzeczywistego oraz podejmowanie uzasadnionych czynności w celu:
 - a. weryfikacji jego tożsamości,
 - b. ustalenia struktury własności i kontroli – w przypadku klienta będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej;
3. ocenę stosunków gospodarczych i, stosownie do sytuacji, uzyskanie informacji na temat ich celu i zamierzonego charakteru;
4. bieżące monitorowanie stosunków gospodarczych klienta, w tym:
 - a. analizę transakcji przeprowadzanych w ramach stosunków gospodarczych w celu zapewnienia, że transakcje te są zgodne z wiedzą instytucji obowiązanej o kliencie, rodzaju i zakresie prowadzonej przez niego działalności oraz zgodne z ryzykiem prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu związanym z tym klientem,

- b. badanie źródła pochodzenia wartości majątkowych będących w dyspozycji klienta przypadkach uzasadnionych okolicznościami,
- c. zapewnienie, że posiadane dokumenty, dane lub informacje dotyczące stosunków gospodarczych są na bieżąco aktualizowane.

Odnosnie identyfikacji i weryfikacji beneficjenta rzeczywistego klienta należy podjąć uzasadnione środki weryfikacji jego tożsamości, tak aby instytucja obowiązana była przekonana, że wie kim jest beneficjent rzeczywisty. W przypadku osób prawnych, trustów, przedsiębiorstw, fundacji i podobnych porozumień prawnych należy podjąć uzasadnione środki w celu zrozumienia *struktury* własności i kontroli klienta. **Przy czym - beneficjentem rzeczywistym zawsze jest osoba fizyczna.**

Obowiązek identyfikacji beneficjenta rzeczywistego klienta ma charakter bezwzględny. Badanie źródła pochodzenia wartości majątkowych będących w dyspozycji klienta powinno być stosowane wobec klientów, co do których stosuje się wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego.

Środki bezpieczeństwa finansowego – o których mowa powyżej – fundacje i stowarzyszenia stosują w następujących przypadkach:

1. nawiązania stosunków gospodarczych,
2. przeprowadzania transakcji okazjonalnej (transakcja, która nie jest przeprowadzana w ramach stosunków gospodarczych),
 - a. o równowartości **15.000 euro** lub większej, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, lub
 - b. *nie dotyczy fundacji i stowarzyszeń;*
3. przeprowadzania gotówkowej transakcji okazjonalnej o równowartości **10.000 euro** lub większej, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane – w przypadku instytucji obowiązanych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 23 *ustawy*;
4. *nie dotyczy fundacji i stowarzyszeń;*
5. podejrzenia prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu;
6. wątpliwości co do prawdziwości lub kompletności dotychczas uzyskanych danych identyfikacyjnych klienta.

Fundacje i stowarzyszenia stosują środki bezpieczeństwa finansowego w odniesieniu do klientów, z którymi utrzymują stosunki gospodarcze, z uwzględnieniem rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, w szczególności, gdy doszło do zmiany uprzednio ustalonego charakteru lub okoliczności stosunków gospodarczych.

Mogą stosować **uproszczone** środki bezpieczeństwa finansowego w przypadkach określonych w art. 42 *ustawy* lub **wzmożone** środki bezpieczeństwa finansowego (art. 43). Te ostatnie powinno zostać zastosowane w przypadkach wyższego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Artykuł 43 *ustawy* zawiera katalog przykładowych czynników wskazujących na wyższe ryzyko prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

Stosując środki bezpieczeństwa finansowego fundacje i stowarzyszenia, powinny dostosowywać intensywność stosowania tych środków w zależności od poziomu rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu.

Ustawa rozszerza kategorię PEP o osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne w Polsce jak i w instytucjach międzynarodowych niezależnie od jego miejsca zamieszkania. W celu ustalenia, czy klient lub beneficjent rzeczywisty jest osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne, fundacje i stowarzyszenia wdrażają procedury oparte na analizie ryzyka, w tym mogą przyjmować od klienta oświadczenie w formie pisemnej lub formie dokumentowej, że jest on albo nie jest osobą zajmującą takie stanowisko, składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „*Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia*”. Klauzula ta zastępuje pouczenie o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Katalog osób rozumianych, jako osoby zajmujące eksponowane stanowiska polityczne (PEP) określa art. 2 ust. 2 *ustawy*.

5. Bieżąca analiza transakcji

W aktualnym stanie prawnym, fundacje i stowarzyszenia nie mają obowiązku przeprowadzania oddzielnej bieżącej analizy transakcji dla klientów. Analiza transakcji klienta prowadzona jest w ramach środków bezpieczeństwa finansowego – bieżącego monitoringu stosunków gospodarczych. Natomiast w stosunku do klientów, wobec których stosuje się wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego fundacje i stowarzyszenia przeprowadzają wzmożoną bieżącą analizę przeprowadzonych z tym klientem transakcji i dokumentują wyniki tej analizy.

6. Rejestr transakcji

Ustawa znosi obowiązek prowadzenia rejestru transakcji w obecnym kształcie oznacza to, że od 13 lipca 2018 r. fundacje i stowarzyszenia nie są już zobowiązane do prowadzenia rejestru transakcji. Jednakże, dane zawarte w dotychczas prowadzonym rejestrze muszą być przechowywane przez okres 5 lat, licząc od pierwszego dnia roku następującego po roku, w którym transakcje zostały zarejestrowane. W przypadku likwidacji, połączenia, podziału oraz przekształcenia fundacji i stowarzyszenia, do przechowywania rejestrów i dokumentacji stosuje się odpowiednio przepisy art. 76 *ustawy* z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości* (Dz. U. z 2018 r., poz. 395 z późn. zm.).

7. Wewnętrzna procedura (art. 50 ust. 1 *ustawy*)

Stosownie do art. 50 *ustawy* fundacje i stowarzyszenia wprowadzają wewnętrzną procedurę w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, która powinna określać zasady postępowania stosowane w fundacji i stowarzyszeniu. Elementy, jakie powinna zawierać wewnętrzna procedura, określa art. 50 ust. 2 pkt 1-9 *ustawy*. Wewnętrzna procedura podlega akceptacji przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla.

8. Szkolenia (art. 52 *ustawy*)

Ustawa w istotny sposób zmienia dotychczasowy stan prawny dotyczący przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, konieczne jest zaktualizowanie obowiązków szkoleniowych, określonych w art. 52 *ustawy*.

Szkolenia takie mogą zostać przeprowadzone w formie szkolenia zewnętrznego lub wewnętrznego w fundacji lub stowarzyszeniu, jak również poprzez samokształcenie przy wykorzystaniu informacji i komunikatów dostępnych na stronach *Generalnego Inspektora*.

9. Obowiązek przekazywania informacji o transakcjach (art. 72, 74 i 89 ustawy).

Fundacje i stowarzyszenia, tak jak dotychczas zobowiązane zostały na podstawie art. 72 ust. 1 ustawy do przekazywania do *Generalnego Inspektora* informacji o tzw. transakcjach ponadprogowych. Zmianie uległy terminy przekazywania tych informacji w terminie (tj. 7 dni od przyjęcia wpłaty lub dokonania wypłaty środków pieniężnych).

Fundacje i stowarzyszenia zobowiązane zostały na podstawie art. 74 ust. 1 ustawy do zawiadamiania *Generalnego Inspektora* o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu. Przepis przewiduje odejście od konieczności wystąpienia transakcji, której okoliczności wskazują, że może ona mieć związek z praniem pieniędzy lub finansowaniem terroryzmu, tzw. „transakcji podejrzanej”, jako przesłanki koniecznej do materializacji obowiązku raportowania (ang. suspicious transaction report). Zawiadomienie musi być przekazywane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 2 dni roboczych od dnia potwierdzenia przez fundację podejrzenia (art. 74 ust. 2 ustawy).

Nowym obowiązkiem dla fundacji i stowarzyszenia jest niezwłoczne zawiadomienie właściwego prokuratora o przypadku powzięcia uzasadnienia podejrzenia, że wartości majątkowe będące przedmiotem transakcji lub zgromadzone na rachunku, pochodzą z przestępstwa innego niż przestępstwo prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu lub z przestępstwa skarbowego, albo mają związek z przestępstwem innym niż przestępstwo.

10. Wstrzymywanie transakcji (Rozdział 8 ustawy)

Ustawa wprowadza nowe terminy wstrzymania transakcji, które zostały określone w art. 86 ustawy oraz nowe terminy, w przypadku gdy przekazanie zawiadomienia było niemożliwe przed przeprowadzeniem transakcji. – art. 90 ustawy.

11. Szczególne środki ograniczające (art. 117, 118, 119 i 120 ustawy)

Szczególne środki ograniczające, o których mowa w art. 117 ust. 2 fundacje i stowarzyszenia stosują wobec osób i podmiotów wskazanych na liście, o której mowa a w art. 120 ustawy.

12. Kontrolowanie instytucji obowiązanych (Rozdział 12 ustawy)

Nowe zasady dotyczące kontroli instytucji obowiązanych uregulowane zostały w art. 130-146 Rozdziału 12 ustawy. Kontrola, o której mowa w art. 130 ustawy, może być przeprowadzona w zakresie i na zasadach określonych w ustawie przez ww. organy na podstawie rocznego planu kontroli bądź doraźnie. Przedmiotowa kontrola może być realizowana przez co najmniej dwóch imiennie upoważnionych przez ww. organ pracowników/kontrolerów (art. 131 i art. 132). Szczegółowy zakres upoważnienia do kontroli określa *ustawa* w art. 133 ust. 2.

Z przeprowadzonej kontroli sporządzany jest protokół pokontrolny (art. 141) oraz wystąpienie pokontrolne zawierające m.in. zalecenia pokontrolne (art. 142).

13. Kary administracyjne (Rozdział 13)

Należy podkreślić, że przepisy *ustawy* zmieniły zakres obowiązków podlegających sankcji administracyjnej (art. 147 i art. 149), jak również wprowadziły rozbudowany zakres kar administracyjnych i wysokość kar pieniężnych (art. 150).

Kary administracyjne na fundacje i stowarzyszenia będące instytucjami obowiązanyymi w rozumieniu *ustawy*, w drodze decyzji administracyjnej nakłada *Generalny Inspektor*.

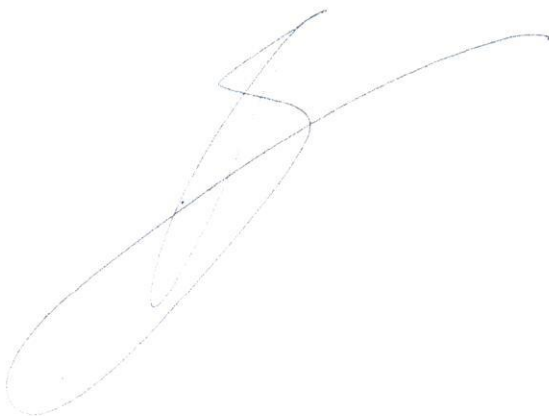
Przekazując powyższe informacje chciałbym wyrazić nadzieję, że przyczynią się one do efektywnego sprawowania kontroli wypełniania przez instytucje obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Generalny Inspektor Informacji Finansowej

Marian Banaś

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Warszawa, 24 sierpnia 2018 r.

Finansów

Departament Informacji Finansowej

INFORMACJA DO PUBLIKACJI NA STRONIE BIULETYNU INFORMACJI PUBLICZNEJ MINISTERSTWA FINANSÓW

Ścieżka/ścieżki publikacji:

<https://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/giif/aktualnosc>

<https://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/giif/komunikaty>

Tytuł informacji:

Komunikat dotyczący fundacji, jako instytucji obowiązanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 1 marca 2018 r. *o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2018 poz. 723 z późn. zm.).

Treść informacji:

Generalny Inspektor Informacji Finansowej uprzejmie informuje, że w związku z wejściem w życie w dniu 13 lipca 2018 r. ustawy z dnia 1 marca 2018 r. *o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2018 poz. 723, z późn. zm.), zwaną dalej „ustawą”, uległy zmianie przepisy dotyczące fundacji.

Podstawowa różnica między uchyloną ustawą z dnia 16 listopada 2000 r. *o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (Dz. U. z 2018 poz. z 2017 r. poz. 1049, z późn. zm.), a *ustawą* w przedmiotowym zakresie dotyczy sposobu kwalifikowania danej fundacji jako instytucji obowiązanej.

Stosownie do treści art. 2 ust. 1 pkt 21 *ustawy*, instytucją obowiązaną jest fundacja ustanowiona na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. *o fundacjach* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1491) w zakresie, w jakim **przyjmują lub dokonują płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane.**

Do obowiązków fundacji będących instytucjami obowiązanyymi w rozumieniu przepisów *ustawy* m.in. należy:

- 1) wyznaczenie kadry kierowniczej wyższego szczebla odpowiedzialnej za wykonywanie obowiązków określonych w *ustawie* (art. 6 w zw. z art. 2 ust. 2 pkt 9),

- 2) wyznaczenie spośród członków organu zarządzającego fundacji osoby odpowiedzialnej za wdrożenie obowiązków określonych w *ustawie* (art. 7),
- 3) wyznaczenie pracownika zajmującego kierownicze stanowisko w fundacji odpowiedzialnego za zapewnienie zgodności działalności fundacji oraz jej pracowników z przepisami *ustawy* (art. 8),
- 4) identyfikacja i ocena ryzyka związanego z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu odnoszącego się do działalności fundacji oraz sporządzanie w postaci papierowej lub elektronicznej oceny tego ryzyka (art. 27),
- 5) stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego wobec klientów fundacji (art. 33 – 37, art. 39 i art. 41),
- 6) stosowanie wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego w przypadkach wyższego ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu (art. 43, art. 44 i art. 46),
- 7) dokumentowanie zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego oraz wyników bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji (art. 34 ust. 3),
- 8) prowadzenia bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji, w stosunku do klientów wobec, których stosuje się wzmożone środki bezpieczeństwa finansowego (art. 43 ust. 3),
- 9) podejmowanie działań określonych w art. 43 ust. 4 w przypadku ujawnienia transakcji nietypowej, nienaturalnie złożonej oraz opiewającej na wysokie kwoty, które wydają się nie mieć uzasadnienia prawnego lub gospodarczego,
- 10) przechowywanie dokumentacji uzyskanej w wyniku stosowania środków bezpieczeństwa finansowego oraz dowodów m.in. potwierdzających przeprowadzane transakcje (art. 49),
- 11) wprowadzenie wewnętrznej procedury w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (art. 50),
- 12) przekazywanie do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej informacji o przyjętej wpłacie lub dokonanej wypłacie środków pieniężnych o równowartości przekraczającej 15 000 euro (art. 72 ust. 1 pkt 1),
- 13) zawiadamiania w trybie i na zasadach określonych w *ustawie* Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o okolicznościach, które mogą wskazywać na podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu (art. 74),
- 14) wstrzymywania transakcji w trybie i na zasadach określonych w *ustawie*,
- 15) stosowania szczególnych środków ograniczających wobec osób i podmiotów określonych w *ustawie* (art. 117).

Stosownie do art. 130 *ustawy*, fundacje będące instytucjami obowiązanyymi w rozumieniu *ustawy*, podlegają kontroli wykonywania ww. obowiązków.

Kontrolę sprawuje Generalny Inspektor Informacji Finansowej będący równocześnie koordynatorem kontroli oraz:

- naczelnicy urzędów celno-skarbowych,
- ministrowie,

- w ramach sprawowanego przez nich nadzoru lub kontroli nad fundacją.

Kontrola, o której mowa w art. 130 *ustawy*, może być przeprowadzona w zakresie i na zasadach określonych w *ustawie* przez ww. organy na podstawie rocznego planu kontroli bądź doraźnie. Przedmiotowa kontrola może być realizowana przez co najmniej dwóch imiennie upoważnionych przez ww. organ pracowników/kontrolerów (art. 131 i art. 132). Szczegółowy zakres upoważnienia do kontroli określa *ustawa* w art. 133 ust. 2. Z przeprowadzonej kontroli sporządzany jest protokół

pokontrolny (art. 141) oraz wystąpienie pokontrolne zawierające m.in. zalecenia pokontrolne (art. 142).

Ponadto należy zauważyć, że znaczącej zmianie uległy przepisy dotyczące kar administracyjnych, w tym rodzaj naruszeń podlegających sankcji administracyjnej (art. 147 i art. 149), jak również rodzaje kar administracyjnych i wysokość kar pieniężnych (art. 150).

Kary administracyjne na fundacje będące instytucjami obowiązanymi w rozumieniu *ustawy* w drodze decyzji administracyjnej nakłada Generalny Inspektor Informacji Finansowej.

Komunikat

dotyczący okresów przejściowych w procesie dostarczania informacji do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o tzw. „transakcjach ponadprogowych” wynikających z przepisów ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2018 r., poz. 723 i 1075)

Z uwagi na:

- zbliżający się termin wejście w życie przepisów ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu tj. 13 lipca 2018 r. (zwanej dalej „ustawą”),
- pojawiające się w pytań/wątpliwości instytucji obowiązanych (zwane dalej „IO”) dotyczących obowiązków raportowania do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej (dalej zwany „GIIF”) informacji o tzw. „transakcjach ponadprogowych” czyli transakcji raportowanych wyłącznie ze względu na ich wartość (w ustawie wymienionych w art. 72),
- trwający etap uzgodnień i konsultacji publicznych projektu rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie przekazywania informacji o transakcjach oraz formularza identyfikującego instytucję obowiązaną wydawanego na podstawie art. 78 ust. 3 ww. ustawy,
- trwający proces konsultacji z IO projektów wzorów dokumentów elektronicznych, o których mowa w art.78 ust.2 ww. ustawy,

Generalny Inspektor Informacji Finansowej przedstawia poniżej opis zmian w procesie przekazywania i przyjmowania informacji o transakcjach ponadprogowych i formularza identyfikującego IO (w tym danych), który jest przekazywany do GIIF.

1) Stan do 13 lipca 2018 r. i kwestia „rejestru”

Zasady raportowania informacji o tzw. „transakcjach ponadprogowych” uregulowane są w art. 8 ust. 1 i w art. 12 obowiązującej ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2017 r. poz. 1049, z 2018 r., poz. 650, poz. 1075), która wraz z definicją pojęcia transakcji (art. 2 pkt 2 tej ustawy) określa zakres informacji i terminy dostarczania informacji do GIIF. Uzupełnieniem przepisów ustawowych w tym zakresie, stanowią regulacje zawarte w przepisach wykonawczych do ww. ustawy tj. *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 21 września 2001 r. w sprawie określenia wzoru rejestru transakcji, sposobu jego prowadzenia oraz trybu dostarczania danych z rejestru Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej* (Dz.U. z 2001 r., Nr 113, poz. 1210), które określają strukturę zapisu elektronicznego i papierowego, strukturę i zasady budowy plików oraz tryb dostarczania przedmiotowych informacji do GIIF. Na podstawie ww. przepisów informacje o „transakcjach ponadprogowych” są przekazywane do GIIF jako kopie informacji gromadzonych przez IO w obowiązkowo prowadzonym rejestrze.

Wraz z wejście w życie przepisów ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu tj. od 13 lipca br. IO nie będą zobowiązane do prowadzenia rejestru transakcji.

Ustawa przewiduje jedynie okres przejściowy do przechowywania informacji już zgromadzonych w rejestrach (art. 187 ustawy).

Zgodnie z nowymi zasadami GIIF będzie wymagał przekazywania danych w odpowiednim formacie. Ustawodawca nie zdecydował się na zdefiniowanie formatu danych w rejestrze/rejestrach, w których gromadzi/przechowuje je IO.

2) Stan docelowy od 13 lipca 2019 r. charakteryzuje się następującymi cechami:

- a) zmieniony sposób wskazywania kategorii transakcji ponadprogowych do raportowania. Zrezygnowano z odwołania się do definicji transakcji, w zamian natomiast wprowadzono enumeratywnie wymienione cztery rodzaje transakcji podlegających raportowaniu tj. wpłaty/wypłaty gotówkowe, transfery – w tym z zagranicy, kupno/sprzedaż (zamiana) środków dewizowych, czynności notarialne (art. 72 ust. 1-4 ustawy);
- b) zmieniona częstotliwość raportowania (zamiast jak dotychczas określenia terminu raportowania do 14 dnia następnego miesiąca wprowadzono raportowanie w terminie 7 dni od „zdarzenia” (art. 72 ust. 5 ustawy).
- c) nieznacznie zmieniony zakres raportowanych danych w ramach pojedynczej informacji o transakcji poprzez:
 - o uporządkowanie zakresu danych identyfikacyjnych podmiotów (art. 36 ustawy),
 - o rozróżnienie sytuacji (i zakresu danych – art. 36 ustawy) dla podmiotu/strony transakcji:
 - klienta,
 - nie-klienta,
 - o wskazanie w ustawie (art. 72 ust. 6) zakresu danych do rekordu pojedynczej informacji o transakcji (w tym nowe pole: informacja o tytule transakcji).
- d) rezygnacja z papierowego przekazu informacji do GIIF (wyjątek stanowi przewidziana w § 4 ust. 3 projektu rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie przekazywania informacji o transakcjach oraz formularza identyfikującego instytucję obowiązującą sytuacja potwierdzania danych przekazanych elektronicznie, jedynie w ściśle określonych okolicznościach).
- e) nowa funkcja formularza identyfikującego (dawniej identyfikacyjnego):
 - uporządkowano informacje w formularzu identyfikującym, w tym dane pracowników IO odgrywających szczególną rolę w procesie przekazywania informacji do GIIF (m.in. dane kontaktowe pracownika, o którym mowa w art. 8 ustawy, tj. pracownika zajmującego kierownicze stanowisko odpowiedzialnego za zapewnienie zgodności działalności instytucji obowiązanej, oraz innych pracowników odpowiedzialnych za realizację przepisów ustawy, których IO chce wskazać do kontaktów z GIIF),

- umożliwiono korzystanie z pośrednictwa w procesie raportowania do GIIF informacji o transakcjach ponadprogowych poprzez wskazanie danych podmiotu pośredniczącego, o którym mowa w art. 73 ust. 1 ustawy,
 - wprowadzono zasadę aktualizacji danych kontaktowych w formularzu, ze względu na elektroniczny kanał wymiany dokumentów pomiędzy IO i GIIF (w tym żądań wstrzymania transakcji / blokad rachunków).
- f) oddzielenie wzoru dokumentu elektronicznego od przepisów rozporządzenia regulującego tryby przekazywania danych (wydawanego na podstawie art. 78 ust 3 ustawy).
- Przedmiotowe rozporządzenie ma regulować sposób sporządzania i przekazywania informacji o transakcjach, o których mowa w art. 72 ustawy oraz formularza identyfikującego, o którym mowa w art. 77 ustawy, a także tryb ich przekazywania. Przekazywanie tych informacji następować ma z wykorzystaniem wzorów dokumentów elektronicznych, co wiąże się m.in. z:
- opublikowaniem wzoru dokumentu elektronicznego w centralnym repozytorium,
 - wykorzystaniem „xml” jako jedyne formatu pliku (brak „txt” w porównaniu do sytuacji obecnej),
 - przygotowaniem różnych wariantów wzoru dokumentu („schemy xml”), w celu lepszego dostosowania do różnych rodzajów raportowanych informacji i raportujących IO.
- g) rozszerzenie funkcjonalności systemu teleinformatycznego GIIF w zakresie przyjmowania danych od IO, poprzez wprowadzenie trybu przekazu opartego o usługi sieciowe, co umożliwić ma docelowo maksymalną automatyzację procesów przekazywania informacji do GIIF.

3) Okres przejściowy wynikający z art. 183 i art. 184 ustawy został przez ustawodawcę podzielony na dwie części.

1. Okres przejściowy I

Od 13 lipca 2018 r. do 13 października 2018 r.

do nowych IO [tj. IO niebędących instytucjami obowiązany, o których mowa w dotychczas obowiązującej ustawie, tj. ustawie z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2017 r. poz. 1049)] - art. 72 ustawy nie stosuje się (art. 184 ust. 1 ustawy).

Nowe IO nie przekazują w tym okresie do GIIF informacji o transakcjach ponadprogowych.

Instytucje obowiązane będące IO na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów „przekazują informacje, o których mowa w art. 72, oraz formularze, o których mowa w art. 77 ust. 1 ustawy, zgodnie z przepisami dotychczasowymi” (art. 183 ustawy).

2. Okres przejściowy II

Od 13 października 2018 r. do 13 lipca 2019 r. – IO będące instytucjami obowiązany na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów mają wybór:

a. mogą rozpocząć przesyłanie informacji na zasadach określonych dla „stanu docelowego”

lub

b. przesyłają informacje na zasadach określonych dla „okresu przejściowego I”

3. Dodatkowe informacje dotyczące okresu przejściowego I

Należy podkreślić, że w art. 183 ustawy zwrot „zgodnie z przepisami dotychczasowymi” użyty jest w kontekście procesu „przekazywania informacji” do GIIF (innego niż proces gromadzenia informacji przez IO). Na proces przekazywania informacji składają się:

a. tryb przekazywania,

b. format przekazywanych danych,

c. częstotliwość/termin przekazywanych danych

oraz proces przekazywania dotyczy informacji o określonym

d. zakresie przekazywanych danych.

Przepis stanowi, że „zgodnie z przepisami dotychczasowymi” są przekazywane informacje, o których mowa w art. 72 (i formularz, o którym mowa w art. 77 ust.1 ustawy). Zatem przepis przejściowy ogranicza przesyłanie danych „zgodnie z przepisami dotychczasowymi” do tych danych, których zakres wynika z art. 72 i 77 ust.1 ustawy. To ustala zakres przekazywanych danych, zaś pozostałe aspekty przekazywania są zdeterminowane przez dotychczasowe przepisy. Oznacza to, że informacje o transakcjach ponadprogowych i formularze identyfikacyjne są w tym okresie przekazywane:

Ad. a. w obowiązujących dotąd trybach, tj.:

informacje o transakcjach:

– elektronicznie przez stronę www SIGIIF (formularz karty transakcji lub *upload* pliku z danymi),

– elektronicznie jako załącznik do e-mail’a przesyłanego do SIGIIF,

– papierowo jako kopia karty transakcji wg obowiązującego wzoru,

formularz identyfikujący: papierowo wg obowiązującego wzoru lub elektronicznie na stronie www SIGIIF;

gdyż tak „dotychczasowe przepisy” w postaci „rozporządzenia rejestrowego” określają tryb i sposób przekazywania danych do GIIF.

Ad. b. z wykorzystaniem dotychczas obowiązujących wzorów/formatów, tj. plik „xml” lub „txt” oraz papierowy wzór karty transakcji i formularza identyfikującego wg załączników do obecnie obowiązującego rozporządzenia,

gdyż tak „dotychczasowe przepisy” w postaci rozporządzenia rejestrowego określają tryb i sposób przekazywania danych do GIIF.

Ad.c. z dotychczas obowiązującą częstotliwością/terminami, tj. transakcje ponadprogowe – do 14-ego następnego miesiąca po wykonaniu transakcji),

ponieważ tak stanowią „dotychczasowe przepisy” tj. art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (dotychczas obowiązującej ustawy).

Ad.d. w zakresie zdeterminowanym przez art. 72 (i art. 77) ustawy;

gdyż przepis przejściowy (art. 183 ustawy) przesyłanie danych „zgodnie z przepisami dotychczasowymi” ustanawia dla tych danych, których zakres wynika z art. 72 (i 77 ust. 1) ustawy.

4. Zasady postępowania w przypadku różnic pomiędzy zakresem raportowanych danych określonym w dotychczasowych przepisach, a zakresem określonym w art. 72 ustawy.

a. Sytuacja, gdy zakres danych dla pojedynczej transakcji dotychczas obowiązujący jest szerszy niż zakres określony przez art. 72, a w dotychczasowych przepisach dany element (który w art. 72 nie występuje) jest wymagany.

W takim przypadku dany element nie będzie wymagany - w systemie teleinformatycznym GIIF przyjmującym dane od IO zmieniony zostanie walidator.

b. Sytuacja, gdy zakres danych dla pojedynczej transakcji określony przez art.72 jest szerszy niż struktura/format danych w dotychczasowych przepisach, tj. w zakres określony przez art.72 wchodzi element, który nie ma odpowiednika w strukturze/formacie danych w przepisach dotychczasowych.

Dotyczy to elementu „tytuł transakcji” – w art.72 jest to „pole wymagane”. W takim przypadku dany element przy raportowaniu danej transakcji powinien zostać umieszczony w polu „uwagi” (jest pozyskiwany/gromadzony ze względu na przepisy nowej ustawy i przekazywany wg zasad określonych w dotychczasowych przepisach).

c. Sytuacja, gdy art.72 ustawy nie wymaga raportowania informacji o transakcji, która wg przepisów dotychczasowych podlegała raportowaniu.

W takim przypadku informacja o takiej transakcji nie jest raportowana.

d. Sytuacja, gdy art.72 ustawy wymaga raportowania informacji o transakcji, która wg przepisów dotychczasowych nie podlegała raportowaniu.

W takim przypadku informacja o takiej transakcji jest raportowana począwszy od wejścia w życie obowiązku raportowania, tj. od 13 lipca 2018.

4) Raportowanie informacji o transferze środków pieniężnych spoza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz odbiorcy, którego dostawcą usług płatniczych jest instytucja obowiązana.

Informacje o transferze środków pieniężnych spoza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz odbiorcy, którego dostawcą usług płatniczych jest instytucja obowiązana są raportowane, gdyż wchodzą w zakres zdefiniowany w art.72 ustawy. Informacja o tego rodzaju transakcji, ze względu na art. 183 ustawy, powinna zostać przekazana z wykorzystaniem dotychczas obowiązującego formatu danych (w szczególności kod rodzaju transakcji = 05) W związku z odmienną sytuacją IO w zakresie posiadanych informacji o transakcji, system teleinformatyczny GIIF przyjmujący dane raportowane przez IO będzie stosował w tym przypadku dostosowane reguły walidacyjne, w szczególności dane podmiotu zlecającego wykonanie transakcji (wg nomenklatury obowiązującej w dotychczasowych przepisach) nie będą wymagane (jako podmiotu, który nie jest klientem IO), wymagane natomiast będą dane podmiotu w imieniu którego wykonana została transakcja (jako podmiotu, którego dane IO otrzymuje w komunikacie dotyczącym transferu przychodzącego, np. właściciela rachunku, z którego przyszedł przelew zza granicy) oraz dane beneficjenta (jako podmiotu – klienta IO, np. właściciela rachunku prowadzonego przez IO przyjmującą przelew przychodzący).